

SOCIOTERAPIJA

Pod socioterapijom se podrazumeva vrsta tretmana koja je zasnovana na pozitivnim terapijskim dimenzijama grupe, teoriji komunikacija, interpersonalne psihologije i drugo. Svi socioterapijski postupci i metode mogu se grupisati u dve grupe: a) socioterapija u užem smislu gde spadaju grupna terapija, terapijska zajednica, odnosno terapija sredinom, milje terapija, okupaciona, radna i rekreativna terapija. i b) socioterapija u širem smislu gde uz institucionalnu formu i sam metod rada koji je primarno socioterapijski spadaju svi institucionalni oblici u savremenoj psihijatriji. Između ova dva međusobno različita socioterapijska metoda postoji značajna funkcionalna, vremenska i prostorna povezanost.

1. Grupna terapija: Ovaj socioterapijski metod polazi od već usvojenog stava da je čovek ne samo biološko i psihološko već i socijalno biće. Grupna terapija veoma često čini osnovni terapijski postupak gde se u prvom redu potencira osećanje grupne pripadnosti. U važne osobine grupe ističu se zajedničke norme i međusobno povezane socijalne uloge članova grupe. Kada je reč o tipovima grupa namenjenih terapijskom tretmanu većina autora ističe tri osnovna tipa: a) grupe namenjene obavljanju određenih aktivnosti, b) socioterapijske i c) psihoterapijske grupe. Specifičnost terapijskog procesa u socioterapijskoj grupi je da se ne potencira ispoljavanje psihopatoloških sadržaja već da se tolerišu pražnjenja, abreagovanja, kao dinamska pretpostavka lakšeg pristupa drugim članovima grupe. Dinamička svojstva interakcionih zbivanja u socioterapijskoj grupi su: ispoljavanje skrivenih i potisnutih osećanja, osećanje pripadnosti, iskustvo realnosti, redukcija anksioznosti, prihvatanje sopstvene ličnosti, bolje socijalno i emocionalno sazrevanje ličnosti.

2. Terapijska zajednica: Pod pojmom tz podrazumevaju se različiti sadržaji rada, počev od toga da li je u pitanju novi terapijski metod ili je reč o zahtevu za humanizacijom postupaka. Osnovne principe terapijske zajednice čine: TZ čine članovi personala i svi pacijenti, zaravnjena je piramide stroge hijerarhije, obezbedjena je dvosmerna komunikacija, podstiče se permisivnost ili tolereisanje poremećenog ponašanja, nosioci terapijskog postupka su svi članovi terapijske zajednice, poštuju se pravila zajedničkog življenja. Sastanci se održavaju više puta nedeljno a ređe svakodnevno, sa ciljem da: 1) svi članovi poštuju osnovne principe na kojima je zasnovan rad i funkcionisanje zajednice i 2) da svi članovi počnu da ih primenjuju i propagiraju, da bi došlo do porasta svesti o sopstvenoj terapijskoj ulozi i uvida u poremećaj. TZ omogućuje rešavanje praktičnih problema i konflikata, razvijanje veština u interpersonalnoj komunikaciji kao i pripremu za druge ambicioznije oblike tretmana npr. psihoterapiju.

3. Radna i okupaciona terapija (terapija zaokupljenošću): Okupaciona terapija, za razliku od svakodnevnog profesionalne aktivnosti, bolesnicima daje daleko veću slobodu u izboru aktivnosti. Poštuju se pacijentove sklonosti i to izvan okvira profesionalne aktivnosti. Radna terapijom je mnogo bliža stvarnom radu. Obe vrste terapije omogućavaju brže međusobno zbližavanje pacijenata. Važan je neposredni kontakt i odnos sa radnim terapeutom. Uključivanje u radnu terapiju treba primeniti što ranije po mogućnosti još u prvoj fazi lečenja, uz stalno poboljšanje motivacije pacijenta od strane okupacionog terapeuta. Okupaciona i radna terapija odvijaju se u grupi i organizovano. Rad u grupi podstiče radni ritam i radne mogućnosti u istoj aktivnosti, što podstiče prenošenje pažnje i brige sa samog sebe i sopstvenih doživljaja na druge pacijente. Cilj ove terapije je da se pacijenti bolje prilagode, poveća socijalna efikasnost, ublaže bolesna ispoljavanja i unapredi psihosocijalno zdravlje.

4. Rekreativna terapija: Savremeni ciljevi rekreativne aktivnosti su da se osnaže i stabilizuju zdravi delovi ličnosti pacijenata. Pacijentima se pruža mogućnost da sami izaberu aktivnosti prema svojim sklonostima. Organizovani oblici rekreativne terapije su: sportske; kulturno-zabavne i društvene aktivnosti. Glavni cilj je da se pacijenti podstaknu na aktivnost, komunikaciju, druženje koje razvija pripadnost. Dobro osmišljena rekreacija u terapijskom procesu omogućuje kontrolisanu regresiju pacijenata. U rekreativnu terapiju mogu se uključiti još psihodrama i muzikoterapija.

II ORGANIZACIJA SOCIOTERAPIJSKI AKTIVNOSTI

(Socioterapija u širem smislu)

Socioterapija u psihijatriji organizuju se u različitim oblicima institucionalne psihijatrijske zaštite. Mogućnosti za potpuniju organizaciju socioterapije su različite i zavise od vrste tretmana. Organizacione forme ustanova nose značajan socioterapijski potencijal u odnosu na klasične psihijatrijske bolnice. U njima se mogu organizovati svi oblici socioterapije. Zbog toga se sve institucije nazivaju zajedničkim imenom socioterapija u širem smislu. Od svih savremenih oblika institucionalnog tretmana Socioterapijski klubovi su se pokazali kao jedan od najvažnijih oblika socioterapije. Članovi kluba su lečeni pacijenti, njihove porodice i prijatelji kluba koji organizuju različite aktivnosti, zavisno od vrste i ciljeva kluba. Prirodnost i demokratičnost u klubu postiže se između ostalog preuzimanjem odgovornosti i inicijative za sve što se događa u klubu. Uključivanjem u aktivnosti kluba članova porodica i prijatelja kluba unose se socijalno prihvatljiva ponašanja čime se postiže bolji terapijski efekat i profilaktičko dejstvo. Socioterapijski klub značajno doprinosi demistifikaciji psihijatrijske bolesti, a indirektno i same psihijatrijske institucije.

LITERATURA

- Antonijević, M. Socioterapija, U. Morić-Petrović, S. Psihijatrija, Medicinska knjiga Beograd-Zagreb, 1987,503-513;
- Muačević, V.Rehabilitacija i socioterapija psihijatrijskih bolesnika, U: Muačević, V, (ur.), Psihijatrija, Medicinska naklada, Zagreb, 1995, 201-209; 1975.54-94;
- Clark. David, H. Social Therapy in Psychiatry.2-nd edition. Currchill Livingstone,1981,14-82;
- Hečimović, V.Terapijska zajednica, SZ, Zagreb, 1987, 29 –128;
- Kathlyn L.Reed and Sharon N.Sanderson: Concept of Ocupational Therapy, 3-rd ed.,Williams & Wilkins 1992. ,2-30.,
- Doroehy S.Whitaker, Using groups to help people, Routledge & Kegan Paul. London and New York,1987